

פרשת נצבים תשפ"ה – ר"ה תשפ"ו

פי קרוב אליך ה' יצחק בן מאר בן פיה ובן לבך לעשתו (ל, יד)

הרמב"ן ועוד ראשונים מפרשים פסוק זה על מצות התשובה, ללמדנו שיהודי יכול בקלות לחזור בתשובה, ומיד ששב הקב"ה מקבל תשובתו. ומבאר מרן ה'בית הלוי' צ"ל (שו"ת, דרוש יז), שהסיבה לכך היא כי עם ישראל הקנו את עצמם להקב"ה במתן תורה והתקדש גופם ב'קדושת הגוף', ושום חטא ועוון אינו יכול להפקיע קדושה זו, ו'אעפ"י שחטא - ישראל הוא' (סנהדרין מד), כי החטאים אצל יהודי הם רק רובד חיצוני, ויכול הוא לנערם מעליו ולבטלם בנקל.

* * *

את כל הונו ואונו, השקיע ר' יצחק, תושב מודיעין עילית, במפעל הבקבוקים הענק שהקים בצרפת. הוא השקיע כסף רב, שכר את טובי המומחים להקמת המפעל, כשבחזונו - שיהיה זה מפעל הבקבוקים מהמשוכללים ביותר באירופה. ובאמת, המכונות המשוכללות עבדו במרץ 24 שעות ביממה, וייצרו כ-800 בקבוקים מדי שעה, וכל זאת על בסיס תפעול אלקטרוני בלבד, משוכלל ומתקדם במיוחד. אך ר' יצחק לא הסתפק בכך, וחיפש כל דרך להגדיל עוד את כושר הייצור של המפעל. בהשקעה אדירה של כסף, הבאת מהנדסים מהמזרח הרחוק ושיפור ושכלול כל המכונות במפעל, הצליח ר' יצחק יותר מלשלוש את קצב הייצור, מכ-800 בקבוקים לשעה לכ-3,000 בקבוקים לשעה. עתה היה ר' יצחק מרוצה: מפעל הבקבוקים עובד בתפוקה מלאה, ההשקעה מניבה פירות. המפעל עומד בחזית הטכנולוגיה העילית, וקצב הייצור בו משיב רצון, וגם ריווחי במיוחד...

כמה שנים חלפו, ולפתע מבחין ר' יצחק כי החלה ירידה ברמת הייצור. לפרקים היו המכונות המשוכללות מייצרות רק 2,900 בקבוקים, לפעמים אפילו פחות. המצב לא נראה מבשר טוב, קצב הייצור הלך וירד, ור' יצחק העזיק את טובי המהנדסים והטכנאים, לפשפש בקרבי מכונות הענק ולמצוא את הסיבות לירידה בקצב הייצור. אלו יוצאים ואלו באים, הכרטיס האלקטרוני הוחלף, גם המשאבה. המנוע תוקן, המדחס שוכלל, הסרט הנע נבדק לעומק. אפס, כל אלו לא הצליחו לעצור את הירידה בקצב הייצור, לא הצליחו להשיב את המפעל לתפוקה המלאה כמקדם. בכל יום שחלף הביט ר' יצחק בעיניים כלות בקצב הייצור ההולך ופוחת, עד שעמד כבר על פחות מ-2,000 בקבוקים לשעה, אך אין לאל ידו להושיע...

ביום מן הימים, הגיע אחד מידידיו, גם הוא תושב מודיעין עילית, לביקור בצרפת. הלה הזמן לביקור במפעל של ר' יצחק, והגיע בדיוק כשיצא מהמפעל עוד מומחה עולמי, שגבה את שכרו היקר, אך פכר ידיו בייאוש. האורח הבחין בפניו המאוכזבות של ר' יצחק, שסיפר לו בקצרה את הסיפור המוזר: המפעל ייצר בקצב אדיר, ולפתע חלה ירידה. איש אינו מבין מדוע ולמה, כל המומחים אינם יודעים את הפתרון לתעלומה, וקצב הייצור ממשיך ויורד... "אולי אני אכנס לנבכי המכונה כדי להבין מה הבעיה?" - התנדב האורח. ור' יצחק גיחך לעומתו: "מה אתה מבין בבקבוקים, במפעלים, בהנדסה מתקדמת, בטכנולוגיה עילית? - טובי המומחים היו פה, איש לא פתר את הבעיה. מה יש לך להועיל?"

אך דווקא התשובה הזו - היא שאתגרה את האורח. "מה יש לך להפסיד?" - ניסה לדבר על לבו של ר' יצחק, "תן לאורח לרגע למצוא כל פגע" - אולי אצליח להבין מה קורה פה?". ר' יצחק השיב בשלילה: "אני אוהב אותך ידידי, וגם מכבד את דעתך, עד... עד נושא שאתה מבין בו פחות מכלום. עזוב, זה לא בשבילך...". אך האורח לא הרפה, והוסיף להתווכח, עד שר' יצחק נכנע לנוכח עקשנותו, והשביט עברו את המכונה כליל. האורח נכנס, שהה בפנים דקה או שתיים, ולפתע בצבץ ראשו החוצה. "תן לי בבקשה מברג" - ביקש מר' יצחק, שכמעט התפוצץ מצחוק. - "תגיד לי, אתה רציני? היו פה טובי המקצוענים, גלאי תקלות המתקדמים בעולם. מברג? זה מה שיושיע את המפעל שלי?". שוב התחנן האורח לקבל מברג, ור' יצחק נכנע לבסוף, רק כדי שחברו יפסיק להתנחל לו בתוך המכונה, ויאפשר למפעל לשוב ולייצר... האורח נבלע בטבור המכונה עם המברג, כשר' יצחק כבר ממתין שיתייאש וייצא... דקה ועוד דקה חולפת, ולאחר כעשרים דקות יצא האורח מצידה השני של מכונת הענק, פניו מחויכות וידי שחורות כפחם. "תפעיל את המכונה, יצחק. תפעיל. נראה לי שהכל בסדר עכשיו..."

ר' יצחק חשב כי חברו מהתל בו. היעלה על הדעת שעכשיו הכל בסדר? בזכות מה? בזכות חבר שלא מבין דבר ומברג קטן? הוא שב והפעיל את המכונה,

והמתין שעה, בדיוק. בסיומה הופתע לגלות: המכונה ייצרה 3,022 בקבוקים, תוך שעה! בדיוק קצב הייצור המבוקש, זה שהוא עמל לחזור אליו כבר כמה חודשים! "זה לא יכול להיות", גמגם ר' יצחק חליפות והחל להתנצל על הזלזול בדעת רעהו, "זה פשוט לא יתכן... נבדוק עוד שעה מה קורה...". אך אחרי שעה, שב המספר וחזר על עצמו יותר מ-3,000 בקבוקים, תוך שעה! קצב הייצור החלומי חזר לאיתנו, מי היה מאמין! ר' יצחק התהלך במפעל כחולם, לא מאמין למראה עיניו. הוא ספר שוב ושוב את הבקבוקים, ולא האמין... על אתר ניגש לחברו הטוב, טפח על כתפו בידידות והודה לו בחום. "תספר לי, אתה חייב. מה היה שם? מה תיקנת? מה עשית? מה גילית שלא גילו טובי הטכנאים? מה תיקנת שלא הצליחו לתקן גדולי המומחים?"

חיך האורח חיך מסתורי, והשיב תשובה גאווית בפשטות: "תשמע. כשסיפרת לי את הסיפור המלא, חשבתי לעצמי מה יכולה להיות הסיבה. את התשובות החכמות של הטכנאים איני יכול לדעת, אלו כבר בדקו את המנועים, הכרטיסים האלקטרוניים, המשאבות וכל היתר... אמרתי לעצמי שהבעיה טמונה במקום אחר, אולי הכי פשוט ושגרת... כשנכנסתי לקרבי המכונה, לא חיפשתי משהו מסוים, אלא פשוט הבטתי סביבי לראות אם הכל תקין, אולי קרה משהו בשנים החולפות. ואז ראיתי שבאמת חלק מהברגים התרופפו, הרעידות הרבות של המכונה שחררו את הידוקם החזק. הסקתי מכך שיתכן שבעקבות זאת המכונה הולכת ורועדת עוד יותר כל העת, ואז הברגים מוסיפים עוד יותר להתרופף, וחוזר חלילה... והתוצאה הבלתי נמנעת היא - שהמכונה מייצרת פחות ופחות... ביקשתי מברג, ועברתי בורג אחר בורג, למלוא אורך, גובה ורוחב המכונה. חיזקתי אותם אחד אחד, בחריצות, בעקביות. לא ויתרתי לאף בורג, גבוה או רחוק - הגעתי אליו, סובבתי אותו, הידקתי אותו כמקדם. ואת התוצאה - עיניך רואות...". ר' יצחק לחץ את ידו, והודה לו בחום. בשבוע שאחרי גם שלח לו מתנה ענקית, הן הוא שהיה לימינו להושיעו, ופעולתו - היא שהצילה את תפוקת הייצור במפעל...

את הסיפור שמענו ממקור ראשון, זה לא משל אלא סיפור אמיתי, אך המסר שבו מאיר כברק: בימים אלו, כל יהודי מבקש להתחזק. אך לא פעם, המחשבה שאנו נדרשים לעשות מהפכות אדירות מאיטה את צעדינו, החשיבה כי עלינו להיכנס לנבכי עניינים מורכבים ולטפל בהם משורשם - גורמת לנו להירתע, לחשוב שזה לא שייך אלינו. אך האמת היא, שלא צריך לעשות מהפכות גדולות, אלא פשוט לחזק את הברגים, לחזק את בדקי הנפש... לעקוב אחר הלימוד שלנו, לראות מה אפשר לשפר, מה ניתן להוסיף. לבחון את תפילתנו, לראות היכן ניתן לחזקה, להופכה ליותר ראויה, למושלמת. לוודא כי אנו עושים חסד כיאות, להבטיח שאנו שומרים על טהרת העיניים, האוזניים והפה. פשוט לעבור נושא אחר נושא, ולראות מה ניתן להוסיף בו, כיצד ניתן לחזקו, איך מהדקים את ברגיו... וכך אומר המדרש בפרשת בהר, הדרכה לשב בתשובה: 'אם היה רגיל לשנות פרק אחד - ישנה שני פרקים, אם היה לומד דף אחד - ילמד שני דפים'. לא צריך להלך בגדולות, לא צריך לחפש מהפכות. צריך רק לחפש את הפעולות הפשוטות, היומיומיות, ולבדוק כיצד ניתן לחזקן ולשפרן. עכשיו הזמן לבחון, להתעמק. לראות מה התרופף, מה טעון חיזוק. עכשיו זו ההזדמנות השנתית לחזק את קיום רצון ה' בכל נימי נפשנו, להשיב את המפעל הרוחני שלנו לקצב הייצור המלא, להגיע לראש השנה כשהכלים הרוחניים שלנו מתפקדים כנדרש. הבה נתחזק לבחון את מעשינו ודרכינו, ונזכה להיכנס לשנה החדשה זכים ונקיים, לעשות רצון הבורא תמיד!.

[מתוך 'פניני פרשת השבוע']

ראש השנה

ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רע הגזירה

(פיוט זמנה תוקף)

רב בית אבות 'ערוגות הבושם' בבני ברק, עשה לו מנהג יפה לסייר בחדרים, לראות מה נעשה עם הזקנים ומה שלומם. יושב הוא ומשוחח, מרגיע בעת שצריך ונותן הרגשה נעימה לזקנים, שיש להם אוזן קשבת. יום אחד הוא מוצא באחד החדרים זקן יושב ובוכה בכי סוער. תמה הרב על מה ולמה. הוא מנסה לדובב את הזקן. אבל הוא נתון בבכיו. כשמנסה הוא שוב ושוב, עונה לו הזקן ברפיון: "וכי מה תועיל? הדבר כבר נראה חסר תקווה ותקנה". הרב לא מרפה. הוא מבקש ממנו: "דאגה בלב איש ישיחנה" - לעולם

אי אפשר לדעת מאין תבוא הישועה!". לאחר מאמצים רבים הוא מצליח להוציא ממנו את הסיפור. אותו זקן עלה לארץ לפני כחמישים שנה עם שני ילדים. הסוכנות הושיבה אותו באחד המושבים, ונתנו לו חלקת אדמה. עוברים ימים, והוא מבחין ששכנו, שחי בלי ילדים, קיבל מגרש גדול משלו. באותו זמן נכנסה בו קנאה עזה. וכשיצר הקנאה מקנה - חוטאים. וכך קם באישון ליל, והסיט את אבן הגבול שבין המגרשים בעשרה סנטימטר. כשהבחין ששכנו לא שם לב לכך, גברה תעוזה, וכך היה מסיט מדי לילה את האבן בעוד עשרה סנטימטר, עד שלבסוף הסיג את הגבול במטר וחצי. עתה היתה כבר חצרו שווה לחצר חבירו. כעת נרגע, והאבן נשארה באותו מקום. עשרות שנים חיו, כשבחלקו מטר וחצי של גזל לאורך כל גבול החצר. ימים עזב את המושב, ויותר לא היה לו קשר עם המקום. עתה כשתש כוחו, החל להרהר בסופו. לפתע נכנס בו פחד עצום מהענייד להיות עמו ביום הדין הגדול והנורא. עתה רוצה הוא לתקן את המעוות ואינו יודע איך. עקב זקנותו נשכח ממנו שם המקום ושם השכן. ועל כך הוא בוכה, איך יוכל לתקן את המעוות לפני שיעמוד לפני אביו שבשמים.

מספר הרב: "באותו זמן באמת לא ידעתי מה לומר לאותו זקן, מהיכן, באמת, תמצא הישועה? אבל כרב חזקתי את רוחו במלים: יש רק אחד שיכול לעשות ששכנך יפגוש אותך. הלא הוא בורא העולם. עליך לשבת ולהתפלל לבורא מעומק הלב, שייתן לך אפשרות לפגוש את השכן ולתקן את המעוות". לא עוברים שבועיים, ולפתע נשמעת נקישת על דלתו של אותו זקן. הזקן נגש לפתוח את הדלת, ולהפתעתו הרבה הוא רואה את השכן הנ"ל עומד לפניו במלוא קומתו. נפעם ונרגש התחבק עם שכנו, ובפיו שאלה: "איך ידעת לחפש אותי?". השכן אינו מבין את השאלה. הוא עונה לו בפשטות: "הזדמנתי היום לבני ברק לרגל שמחה, הנערכת כעת באולמי 'היכלי מלכות'. חיפשתי לי שולחן של זקנים כמותי, אבל לא מצאתי. מחוסר ברירה התיישבתי ליד שולחן בו ישובים היו כמה צעירים. השיחות לא עניינו אותי. אבל לפתע שומע אני את אחד הסועדים פונה לאדם נכבד, ואומר לו: 'כבוד הרב... האם תוכל להגיש לי סלט פלוני?'. הדבר נשנה כמה וכמה פעמים. אני שומע את השם ונזכר שזה בעצם היה השם של שכני במושב! שאלתי את אותו יהודי האם יש לו קשר ליהודי פלוני, שהיה גר במושב אלמוני. הוא אישר לי שהוא אכן בן! אמרתי לו שכבר לא ראיתי אותך שנים רבות ושאלתי עליך. הוא עונה לי: 'אבי נמצא כעת במושב זקנים בקרבת מקום'. כיון שהתזמורת היתה רעשנית לטעמי, והשיחות גם לא ממש עניינו אותי, וזמן היה לי למכביר, החלטתי לבקרך. והנה אני כעת לפניך!". כששמע זאת הזקן הואר עיניו: "אתה לא יודע איזו שמחה יש לי לראותך!".

ואז הוא סיפר לחברו את מה שעשה לפני חמישים שנה, ובדמעות בקשו למחול לו. הוא אמר זאת כשכולו בכי ותחינה. חברו הזקן היה נרגש מאד, ומחל לו בלב שלם.

במעשה זה ראינו איך תפילה נענית מיידית, כשאדם רוצה לתקן את עצמו, ותפילתו באה מעומק הלב.

* * *

לעומת זאת ישנן תפילות שמתקבלות רק לאחר שנים, וזו העובדה דלהלן (סיפור זה מופיע בספרו של הרב פסח קראון שליט"א 'בתיבות המגיד' - כוח של דמעות): בשנת תשמ"ה הגיעה שיחת טלפון אל הגאון רבי **יצחק מאיר שור** שליט"א, מראשי ישיבת 'תורה ודעת' שבארצה"ב, בו מודיע לו יהודי על זוג חדש שמגיע להתגורר סמוך לביתו. הם אינם שומרי תורה ומצוות, אבל חביבים ונעימים מאד, ואם יזדמן לו, שיראה לקרב אותם. מן השמים הזדמן שבדיק כשירד הרב שור אל הרכב שמסיעו לישיבה, ראה הוא לפניו אדם לא מוכר היוצא מרכבו. הרב ניגש אליו הושיט לו את ידו לשלום ושאלו אם הוא שכן חדש. משענה בחיוב ואף הזכיר את שמו, עשה עמו היכרות והציע לו לבוא להתארח אצלו יחד עם רעייתו בליל שבת הקרוב. היהודי התרגש מאד מן ההזמנה המפתיעה והבטיח תשובה מיד לאחר שישוחח על כך עם רעייתו. ואכן עוד באותו ערב נתנו בני הזוג את הסכמתם.

בסעודת השבת שררה אווירה מיוחדת. תחילה שמעו דברי תורה מהרב המארח, לאחר מכן החלו לשוחח בענייני יהדות. עם סיום הסעודה הודו רבות על התענוג שהיה להם ומיד קבלו הזמנה לפעם נוספת. הם, כמובן, נענו לכך בחיוב. התגלה, שהשכנים החדשים הם בעלי רצון עז לשמוע עוד ועוד על היהדות. כשראה הרב עד כמה רציניים הם בחיפוש אחר משמעות בחיים, הציע להם לחוות מספר ימים בישיבת 'אור שמח' בעיר מאנסי. בני הזוג נסעו למאנסי, וכשחזרו הפכו לבני אדם שונים. הם קבלו החלטה, שמעתה ישמרו תורה ומצוות באורח מלא. סמוך לראש השנה הודיע הבעל למעבדיו שהוא עוזב את עבודתו, ומעתה הוא בן ישיבה בישיבת 'אור שמח'. השם הלוועזי 'מרק' שונה לשמו היהודי 'משה דוד', וכל הדרכתם המשיכה להיות על פי הרב שור.

לקראת החגים הגיעו לביקור אצל הרב שור. שם סיפר אותו משה דוד לראש הישיבה, שיש לו קרבת משפחה לאנשים חרדים מאד. הוא ידע זאת בילדותו, אלא שהוריו הבהירו לו כי אותם קרובים הם מטורפים ולכן אין עניין לשמור עמם על קשר. עתה חושב הוא שהוריו הטעו אותו עם המידע הנ"ל, מתוך שחששו שתהיה להם השפעה עליו. וכעת מעוניין הוא מאד להכירם. הוא החל לחקור ולדרוש, עד שגילה שאחד מהאדמו"רים השוכן בשכונת 'בורו פארק' הוא,

לכאורה, קרוב משפחתו. עתה מבקש הוא שראש הישיבה יסדר לו תור אצל אותו אדמו"ר. ראש הישיבה מיהר לקבוע להם זמן לביקור אצל אותו אדמו"ר, באחד מימי חול המועד סוכות.

בני הזוג נסעו אל האדמו"ר מלאי חששות. האם ישתכנע הרבי שהם, אכן, קרובי משפחה? ואיך יקבלם? החששות נמוגו מיידית. האדמו"ר והרבנית קבלום בסבר פנים מאירות. השיחה קלחה לה בנעימות. לא עברו רגעים רבים, והם הגיעו ללב המטרה, שהיא בירור הקשר המשפחתי. שאלות קצרות הבהירו, שאכן, הם קרובי משפחה. שאל הרבי את ר' משה דוד: "אמר נא לי, היתה לך דודה בשם 'מרתה'?" התשובה היתה חיובית. "אם כך", אמר האדמו"ר, "נדמה לי שהייתי סנדק אצל בנה". השתומם משה דוד: "אבל הרי לאותה מרתה אין בנים, רק שתי בנות!". הרבי הופתע. הוא זכר היטב שנסע לברונקס לשם סנדקאות. אז אם לא אצל אותה מרתה אצל מי זה היה? כאן נכנסת הרבנית ומעירה: "אמור לי משה דוד, האם לא נולדת בברונקס?". הוא מאשר שכן. - "א"כ כנראה הברית היתה שלך... אני זוכרת בבירור שהיינו בברית במשפחה שלכם בברונקס!". כעת נזכר הרבי: "אכן היתה זו הברית שלך! ימים אחדים לפני הברית צלצל אלי אביך, ובקשני להיות סנדק בברית. הקשר שלי אתו כבר נותק לחלוטין בעקבות ירידתו הרוחנית שהובילה לנשואיו עם אמן, שהיתה רחוקה מאד מיהדות. בחתונתו לא השתתף איש ממשפחתנו, וכשנולדת ניסה ליצור את הקשר המזערי הזה. האמת, שחששתי מאד להגיע. היה לי ספק על המוהל, האם יודע הוא בכלל את מלאכתו? ואם הוא בכלל דתי? שנית, היה כמעט ברור שהמאכלים שיוגשו בסעודה יהיו טריפה. גם הצניעות רחוקה למדי. מכל בחינה שהיא, לא היה לי נח להיות שם. אבל הרבנית הפצירה מאד, טענה חזקה היתה בפיה: 'אל תיסע בשביל האבא, עשה זאת בשביל התינוק שלא חטא, ובעת שאתה מחזיקו, התפלל נא שיגדל כיהודי הגון וכשר!'. שמעתי לקולה ונסעתי לשם. וכשהייתי בזרועותי נשאתי תפילה מעומק הלב, שתגדל להיות יהודי כשר וירא שמיים! מאז תהיתי לעצמי פעמים רבות, האם קיבל הבורא תפילתי? והנה זוכה אני לראות כי התפילה שנשאתי אז, פירותיה הגיעו עשרים ושמונה שנים מאוחר יותר...".

[מתוך הספר 'להאיר' על זמירות שבת]

* * *

מספר בעל המעשה: חבר טוב שלי ערך בר מצווה לבנו. הוא הזמין אותי לשמחה בחמימות רבה, ואני הרגשתי מוכרח להשתתף. בעיה אחת היתה לי: אני גר בבית שמש, והבר מצווה התקיימה בירושלים, אי שם ברחוב מרוחק, שמצריך כמה אוטובוסים להגיע אליו, ואני - אין לי כסף להוצאות הנסיעה... מה עושים? התפללתי תפילת ערבית, ובשמונה עשרה, הפלתי תחינה לפני הקב"ה וביקשתי משומע תפילה שיזמן לי את האפשרות להגיע לבר מצווה. תפילת ערבית הסתיימה, והנה אני שומע את אחד המתפללים שואל: "יש כאן מישהו שנוסע לירושלים?".

אף אחד אינו עונה. "יש כאן מישהו?", הוא שואל שוב.

"אני רוצה לנסוע לירושלים", ענתי, "אבל איני יודע אם אסע".

"תשמע", אומר לי השואל, ותוך כך הוציא שטר של מאה שקלים, "אני נותן לך כאן שטר של מאה שקלים להוצאות הדרך, ובבקשה ממך, תעביר בשבילי סכום כסף. זה דחוף לי להיום בערב".

"מאה שקלים? כל כך הרבה?", התפלאתי.

"הכתובת שאתן לך היא באזור מרוחק, ותצטרך לנסוע בכמה אוטובוסים". ולהפתעתי הוא נוקב בשם הרחוב הסמוך לאולם שבו נערכת שמחת הבר מצווה...

התחייכתי משמחה ומהתרגשות שתפילתי נענתה, והוא שואל אותי: "מה מצחקי אותך?".

- "זה לא מצחקי. זה מרגש. עכשיו בשמונה עשרה ביקשתי מה' שיזמן לי אפשרות להגיע לבר מצווה, והנה אתה מביא לי כסף, ושולח אותי עד קרוב לאולם".

"ואני", המשיך המשלח, "ביקשתי בשמונה עשרה שהקב"ה יזמן לי שליח הגון, כדי שהכסף יגיע ליעדו עוד היום".

אתם יכולים לשער בעצמכם באיזו הרגשה מרוממת יצאתי לבר מצווה... 'עשיר ורש נפגשו - עושה כולם ה' (משלי כב, ב).

[מתוך 'השגחה פרטית']

* * *

למדים אנו מה רב ועצום כוחה של תפילה, ועאכ"כ גדול כוחה בימים אלו בהם הקב"ה מתקרב אלינו ורוצה את תפילתנו ותשובתנו. ובאמת, הרי כל כוחם של ישראל הוא בתפילה, כמוש"כ במדרש (תנחומא בשלח ס"ו ט) על הפסוק 'אל תיראי תולעת יעקב' (ישעיה מא): למה נמשלו ישראל לתולעת לומר לך מה התולעת הזו אינה מכה את הארזים אלא בפיה, והיא רכה ומקה את הקשה, כך אין להם לישראל אלא תפילה וכו'. ובימים כאלו גורליים, בעלי משמעות כ"כ גדולה על השנה הבאה, חובה עלינו לנצל את כוחנו, שהרי אין תפילה ששבה ריקם, יש שמועילה מיד ויש שמועילה לאחר זמן, כמבואר בחז"ל (מדרש אגדה בראשית מא, א).

[פרפרת]